
TE-palveluiden uudistuksessa järjestämisvastuumalli Etelä-Kymenlaaksossa

KhVi 16.01.2023 § 208
91/14.01/2022

Valmistelija

kunnanjohtaja Veli-Matti Pulli, p. 050 389 2100

Tausta

Hallituksen esityksen mukaan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut ovat siirtymässä valtiolta kuntien vastuulle 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Tavoitteena on nivoa työvoimapalvelut tiiviiksi kokonaisuudeksi kuntien elinvoimatyön kanssa.

Uudistuksen keskiössä on kannustava rahoitusmalli, jossa kunta hyötyy taloudellisesti kuntalaisen nopeasta työllistymisestä. Kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksista määräytyisi jatkossa työnhakijan työttömyysetuuspäivien kertymän perusteella. Kannustavan rahoitusmallin mukaisesti jatkossa pelkkä työttömän aktivointi eli palveluihin ohjaaminen ei vaikuttaisi kunnan rahoitusvastuuseen työttömyysturvasta. Rahoitusvastuu päättyisi kunnan osalta vasta siinä vaiheessa, kun asiakas poistuu etuudensaajista, eli esimerkiksi työllistyy tai siirtyy toisen etuuden piiriin. Kunnan vastuu työttömyysturvan rahoituksesta myös alkaisi nykyistä aiemmin ja kasvaisi portaittain. Sekä palveluiden järjestäminen, että työttömyysetuuksien rahoitus korvataan kaikille kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta.

Palvelut on tarkoitus siirtää paikallistasolle siten, että järjestämisvastuullisella taholla on oltava vähintään 20 000 työvoimapohja ja muussa tapauksessa kuntien on muodostettava yhteistoiminta-alueita (jatkossa työllisyysalue). Kouvola valmistelee uudistusta itsenäisesti, joten käytännössä Etelä-Kymenlaakson kuntien on muodostettava yhteinen työllisyysalue. Etelä-Kymenlaaksossa Kotkan kaupunki on ainoa, joka tällä hetkellä täyttää vaatimuksen 20 000 työvoimapohjasta. Hallituksen esitykseen on kuitenkin kirjattu myös, että muodostettavan alueen tulee olla maantieteellisesti yhteydessä ja työssäkäynnin kannalta järkevä kokonaisuus, joten myös Kotkan on valmisteltava yhteistä työllisyysaluetta. Yhteistoiminnassa järjestämisvastuussa on kuntalain mukaisesti joko yksittäinen kunta (vastuukunta) tai kuntayhtymä. Etelä-Kymenlaaksossa on tässä vaiheessa valmistelua suljettu pois uuden kuntayhtymän perustaminen, ja järjestämisvastuvaihtoehtoina ovat vastuukuntamalli ja koulutuskuntayhtymämalli.

Järjestämisvastuullinen taho vastaa kuntalain mukaisesti järjestettävien työvoimapalvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Hallituksen esityksessä kuitenkin on esitetty mahdollisuutta poiketa kuntalain mukaisesta yhteistoiminnasta siten, että viranomaisen toimivaltaa voidaan jakaa sopimuksen mukaan yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien kesken. Esityksen mukaisesti palveluita järjestettäessä on myös otettava huomioon yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien toiminta, väestörakenne, asiakkaiden palvelun

tarve sekä muut palvelujen antamista koskevat olosuhteet. Työvoimapalveluiden kokonaisuus rakennetaan siis yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien kesken sopimuksellisuuteen pohjautuen. Järjestämisvastuullisen selvittäminen on kuitenkin tarpeen tehdä ensin, jotta sopimusneuvottelut päästään aloittamaan, samoin kuin strategiatyö ja tarkempi organisoitumisen suunnittelu.

Hallituksen esitys julkisten työvoimapalveluiden uudelleenjärjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi on annettu eduskunnan käsiteltäväksi 6.10.2022. Uudistuksen aikataulun mukaisesti laki on määrä vahvistaa tällä hallituskaudella 31.3.2023 mennessä. Kuntien työllisyydenhoitoalueita koskevien sopimusten on oltava Työ- ja elinkeinoministeriössä 31.10.2023 mennessä. Henkilöstön YT-neuvottelut käynnistyvät paikallisesti syksyllä 2023 kuntien yhteistyösopimusten toimittamisen jälkeen. TEM tarjoaa uudistuksen tueksi myös muutostukiohjelman, joka toteutetaan yhdessä kuntaliiton kanssa. Samassa yhteydessä TE-palveluiden uudistuksen kanssa uudistuvat myös laki monialaisesta yhteistoiminnasta ja laki kotoutumisen edistämisestä. Kunnan vastuu tulee lisääntymään myös kotoutumisen osalta ja lakia kotoutumisen edistämisestä valmistellaan tiiviissä yhteydessä työvoimapalveluiden uudistamisen kanssa.

Päätös järjestämisvastuumallista

Etelä-Kymenlaaksossa uudistusta on valmisteltu Seutuneuvottelukunnan asettamassa työryhmässä, jossa on edustus kaikista alueen kunnista. Etelä-Kymenlaakson TE2024 valmistelutyöryhmä on koonnut mallinnuksen kahdesta järjestämisvastuutavasta.

Etelä-Kymenlaakson kuntien tulee tehdä kuntakohtaisesti poliittinen päätös soveltuvasta järjestämisvastuumallista. Kuntien yhteistyösopimukset tulee toimittaa Työ- ja elinkeinoministeriöön viimeistään lokakuussa 2023. Uudistuksen onnistumisen kannalta sopimusten huolellinen valmistelu on olennaista.

Seutuneuvottelukunta esitti 18.10.2022 kokouksessaan, että Kotkan-Haminan seudun jokainen kunta lähettää 31.1.2023 mennessä työelämäpalvelujen valmisteluryhmälle ehdotuksensa työelämäpalvelujen organisoitumismallista. Edellä mainittu aikataulu on tärkeä, jotta uudistuksen valmistelussa päästään eteenpäin ja keitetään aikataulussa.

Virolahden näkökulmasta

Uudistuksen tavoitteet ovat Virolahden elinvoimaisuuden sekä elinkeinoelämän ja työllisyyden parantamisen näkökulmista hyviä. Yksi merkittävimmistä asioista Virolahden osalta organisoinnissa on riittävät lähipalvelut. Lähipalveluista välttämättömin on se, että virolahtelaiset työttömät työnhakijat voivat asioida kasvokkain kuntakeskuksessa Virojoella. Itse järjestämisvastuumalli ja sen nelikenttäanalyysi eivät takaa eivätkä ota suoranaisesti kantaa Virolahden kannalta kriittisimpiin kysymyksiin uudistuksen onnistumisessa.

Oheisaineistossa on valmistelutyöryhmän valmisteleva kahden jäljellä olevan organisointimallin nelikenttäanalyysi vastuukuntamallista (Kotka) ja koulutuskuntayhtymämallista (Ekami) järjestämisvastuumallista päättämisen tueksi ja perusteiksi. Nelikenttäanalyysissä on arvioitu edellä mainittujen kahden eri vaihtoehdon vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat.

Esittelijä	Virolahden kunnanjohtaja Veli-Matti Pulli
Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että Virolahti on vastuukuntamallin kannalla TE-palveluiden uudistuksessa Etelä-Kymenlaaksossa.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti seuraavalla täydennyksellä: TE-palveluiden organisoinnissa tulee Virolahdelle järjestää riittävät lähipalvelut.